

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 14. februarija 1877.

O b s e g: Sol v kmetijstvu. — Kako sadna drevesa cepiti, da močnejše rastejo in pozimi ne pozebejo. — Štajarska kmetijska družba je sklenila vinske trge vpeljati. — Ravnajmo previdno s petrolejem! — Občni zbor Matice slovenske 24. januarija. (Konec.) — Spomini na planine. (Konec.) — Mnogovrstne novice. — „Viribus unitis.“ — Glejmo nazaj, da vidimo naprej! (Konec.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Sol v kmetijstvu.**

Sploh je znano, da človek potrebuje nekoliko soli, zato, da se v životu njegovem izdeluje dobra kri, in on potem močan in zdrav ostane. Da pa je to tudi resnica in ne le kaka domišljija, prepričamo se lahko iz tega, ako poprašamo zdravnika, kako da želodec povžito hrano prebavlja (prekuhuje). Povedal nam bo on, da vsacega človeka želodec izdeluje neki sok, ki se želodcev sok imenuje, ki je eden pglavitnih kuharjev v njem, kateri predeluje to, kar želodec v-se dobiva, in pripravlja za kri. In ta želodcev sok obstoji iz solne kisline, tedaj ima ravno to v sebi, kar naša kuhinjska sol. Natura sama tedaj je dala človeku, pa tudi živini soli v želodec, da, kakor smo gori rekli, predeluje povžito hrano in jo pripravlja za kri.

Kakor sol deluje pri človeku, prav tako deluje pri živini; sol dela vsako jed bolj okusno, ona slinavke naganja, da več slin izdelujejo, katere v želodec prišedši še povikšujejo prebavno moč želodčinega soka.

Če je že sol, kakor smo zdaj videli, živini zmirom potrebna, je tem še potrebnejša takrat, ako živina ne dobiva dobre in pripravne krme. Skušnja nas uči, kako radi pritekó jeleni in srne, jerebice in golobje lizat sol, ako se jim tu in tam razpostavi. In vendar si ta žival, ki na prostem živi in katere želodec ni pokvarjen po krmi vdomačene živine, rada izbira sol.

Naj kmetovalec le pomisli, da njegova živina včasih mesece in mesece v hlevu priklenjena stoji in se pod milim nebom celó malo ali nič ne giblje, — naj pomisli, kolikrat zatuhlo ali sicer izprideno krmo žreti mora, in spoznal bo lahko, da o takih okoliščinah živinski želodec potrebuje pripomoči za prebavljanje povžite in včasih še malopridne krme.

Vsak umen živinorejec vé, da molžna krava potrebuje na 1 del suhe klaje 3 dele vode, da povžito krmo popolnoma predelati more v mleko. Brez soli, ki pri živini nekoliko žeje naredí, da raje vodo pije, ne bo krava 3 delov vode na 1 del suhe klaje povžila.

Temveč pa je sol potrebna, če gospodar živini, da jo pita (odebeli), veliko krme poklada. Zato, na pr. ne bo pitanemu volu zadostilo, ako mu gospodar dá na dan le dva lota soli, ki sta sicer zadosti za vola, ki se vprega.

Sol pa zboljšuje tudi manj vredno klajo. Tako je kislá trava, ki jo je gospodar zvenelo domu pripe-

ljal, prav dobra klaja postala, ako na tako travo potrese nekoliko soli in jo prav močno skupaj stlači. Tako je tudi rezanica, če jej je gospodar pridal nekoliko oljnatih preš, in en malo soli, marsikateremu gospodarju v letih, ko ni imel mrve za živino svojo, mu dobro pomagala živino čez zimo prerediti.

Žalibog pa, da je navadna kuhinjska sol predraga za živino in da v Avstriji že več let nimamo cenejše živinske soli, ki nam jo je vzela nesrečni dualizem! Ko bi sl. vlada hotela resno skrbeti za blagor kmetijstva, morala bi nemudoma vpeljati zopet to sol, kajti bolje bi pomagala sol živinoreji naši na noge, kakor vse premije za živino in kakor vpeljavanje tuje žlabne plemenske živine. Angležka nam je od leta 1828. za to živa priča.

Kdor ne verjame, kaj dela sol v živinskem životu in kako koristna jej je, naj skusi to z dvema enacima živinčetoma, katerima enako mero klaje poklada: enemu živinčetu naj daje soli, drugemu pa ne, — in v enem mesecu videl bo že razloček.

Kako sadna drevesca cepiti, da močnejše rastejo in pozimi ne pozebejo.

Skušnja Českega vrtnarja Jelenika.

Jelenik z nakladom cepi divjake tako nizko, da cepič pod zemljo pride. Tako tudi cepič sam večkrat poganja koreninice, in drevesce potem močnejše raste.

Lansko hudo zimo so mu pozebla vsa drevesa, ki so bila nad zemljo cepljena, nobeno drevesce pa ne, ki je bilo cepljeno pod zemljo.

Vrtnar Jelinek cepi ves čas pozimi in sicer v hramu, le toliko toplem, da so še celó mladi in v lonec presajeni divjaki zeleneti začeli, katere je potem z nakladom cepil (kopuliral). Spomladi kepo s cepljenim divjakom z lonca povezne in jo na vrt tako globoko vsadí, da divjak, kjer je cepljen, pod zemljo pride.

Jelinekove skušnje so očiten dokaz, da je ono mesto, kjer se cepič z divjakom sprijemlje, najbolj občutljivo za mraz.

Vrtnar Jelinek na ta način pozimi tisoč in tisoč divjakov pocepi, ki zvrstoma na štelažah stojé v posebnem hramu, kjer se le toliko kuri, da drevesca poganjajo.

Poskusite tudi vi naši sadjerejci Jelenikovo skušnjo!